

تهران شکسته شد. دلیل این تناقض رفتاری با اعلام وضعیت بحران چیست؟ آیا مردم نسبت به حرف‌های مسئولان در زمینه بحران آب بی‌اعتمادند؟

اشکال دو طرفه است و نمی‌توان مردم را مقصر اصلی این ماجرا معرفی کرد، مناسبانه در طول سی سال گذشته فرهنگ‌سازی مناسبی در حوزه مصرف صحیح آب شرب صورت نگرفته است. فرهنگ‌سازی امری زمان‌بر است و نمی‌توان در عرض چند ماه و یا چند سال به نتیجه دلخواه دست یافت. بروز بحران آبی در کشور از سال‌ها قبل قابل پیش‌بینی بود، تمامی شواهد و قرائن حکایت از بروز بحران آبی می‌داد، از افزایش جمعیت گرفته تا افزایش مصرف آب و کاهش منابع آبی، با این حال مسئولان به فکر فرهنگ‌سازی نیفتادند و اقدامی برای ارائه آموزش‌های لازم از کودکان و دبستان تا سنین بالانکر دند.

چرا شما در طول دوران مسئولیتتان اقدامی عملی در این بخش نکردید؟

یکی از اقداماتی که در زمان مدیریت من در آبفا صورت گرفت، امضای چندین تفاهم‌نامه با آموزش و پرورش بود تا بر اساس آن موارد آموزشی برای مصرف بهینه آب در کتب درسی یا جزوات آموزشی گنجانده شود؛ حتی هنگام امضای تفاهم‌نامه قرار بر این شد تا تمامی هزینه‌های تولید نرم‌افزار، جزوه و کتاب توسط آبفا تامین شود و آموزش و پرورش تنها وظیفه توزیع و آموزش محتوا را داشته‌باشد، اما مناسبانه هنوز بحث فرهنگ‌سازی در کشور نهادینه نشده و مردم با عمق مشکلی که با آن مواجه هستیم آشنا نیستند. مردم هنوز باور ندارند که کشور با بحران کم‌آبی مواجه است.

برخی کارشناسان معتقدند بخشی از آب شرب، هنگام انتقال در شبکه‌های آب رسانی به دلیل مستهلک بودن شبکه هدر می‌رود. میزان هدر رفت آب در این بخش به چه میزان است و چرا تاکنون اقدامی برای بازسازی شبکه‌های آبرسانی صورت نگرفته است؟

بی‌شک یکی از علل اصلی هدر رفت آب در کشور اشکالات موجود در شبکه‌های آبرسانی شهری و روستایی است. علت اصلی آن هم فرسوده بودن و عدم بازسازی به موقع شبکه‌های آبرسانی است، کمبود منابع یکی از اصلی‌ترین دلایل عدم بازسازی به موقع شبکه‌های آبرسانی است. سه سال گذشته کارشناسان آبفا در یک ارزیابی اولیه، بودجه مورد نیاز برای بازسازی شبکه‌های آبرسانی در کل کشور را نزدیک به ۵ هزار میلیارد تومان برآورد کردند.

در حال حاضر هم در بودجه عمومی کشور اعتباری که برای بازسازی شبکه‌های آبرسانی در نظر گرفته می‌شود آنقدر محدود است که مدیران آبفا با این ارقام قادر به بازسازی شبکه‌های آبرسانی نیستند.

بر اساس برآوردهای صورت گرفته در صورت بازسازی شبکه، هدر رفت آب در طول مسیر توزیع به حد معقولی کاهش می‌یابد. در حال حاضر سی درصد از آب شرب پیش از رسیدن به دست مصرف‌کننده در طول مسیر انتقال به هدر می‌رود که این خود آماری نگران‌کننده است. این درحالی است که مشکل

در شبکه‌های انتقال آب روستایی بحرانی‌تر است و میزان هدررفت آب در شبکه‌های آبرسانی روستایی به ۴۰ درصد نیز می‌رسد. علت اصلی هدررفت بیشتر آب در شبکه‌های روستایی فرسودگی بیشتر و عدم دقت کافی هنگام اجرای پروژه‌هاست. یکی دیگر از مشکلات آبفا، پایین بودن تعرفه آب است، با این وضعیت شرکت‌های آب و فاضلاب قادر به تامین هزینه‌های خود از محل فروش آب به مردم نیستند چون آب با یک سوم قیمت تمام شده به مصرف‌کننده فروخته می‌شود.

اخیرا وزارت نیرو اعلام کرده در افق ۱۴۲۰ جمعیت کشور به ۱۰۳ میلیون نفر افزایش خواهد یافت که به ۱۰ میلیارد مترمکعب آب نیاز دارد، با توجه به افزایش جمعیت و توسعه کشور، شرایط تامین آب شرب چگونه است و چه برنامه‌هایی در دولت گذشته و فعلی در دست اقدام بوده و هست؟

تمامی طرح‌ها و راهکارها برای عملیاتی شدن نیازمند بودجه بودند، از تغییر الگوی کشت گرفته تا ایجاد تغییرات در آبیاری و مکانیزه کردن سیستم‌های آبیاری که همگی نیازمند اعتبارات و منابع مالی بودند. مهمترین چالش در زمینه نحوه مصرف آب کشاورزی است، در دولت قبل طرح‌هایی مرتبط با اصلاح الگوی کشت و نحوه آبیاری در وزارت جهاد کشاورزی تهیه شد که تمامی این طرح‌ها به دلیل تخصیص نیافتن اعتبارات بر روی کاغذ باقی ماند و اجرایی نشد.

این مشکل همیشه وجود داشته است، بالاخره راه حل چیست؟

باید به جای تکیه بر روی اعتبارات دولتی، بخش خصوصی را وارد این کار کنیم، البته پیش از همه باید کشاورز تشویق به سرمایه‌گذاری شود تا خود با سرمایه شخصی‌اش اقدام به تغییر روش‌های آبیاری کند و هزینه‌ها و سود سرمایه‌گذار را از محل صرفه‌جویی صورت گرفته تامین کرد.

در حال حاضر هم بخشی از پروژه‌های فاضلاب توسط بخش خصوصی اجرا می‌شود و پس از اتمام کار سود حاصل از اجرای طرح در اختیار بخش خصوصی قرار خواهد گرفت. در دولت گذشته اجرای شبکه فاضلاب شهر اردکان یزد به شرکت فولاد اردکان واگذار شد، این شرکت فولادسازی برای فعالیت خود به آب زیادی نیاز دارد، به همین دلیل و با توجه به محدود بودن منابع آبی در شهر اردکان پیشنهاد اجرای شبکه فاضلاب و تصفیه خانه شهر اردکان به شرکت فولاد اردکان داده‌شد و مقرر گردید پس از ایجاد شبکه فاضلاب و راه‌اندازی تصفیه‌خانه، پساب تصفیه‌شده برای مصارف صنعتی به صورت رایگان در اختیار شرکت فولاد اردکان قرار گیرد. این کار در دولت دهم آغاز شد ولی امروز از میزان پیشرفت کار اطلاعی ندارم.

یکی دیگر از اقدامات، بهره‌مندی از آب شیرین‌کن‌هاست، در حال حاضر ۹۰ درصد از آب شیرین‌کن‌های کشور توسط بخش خصوصی ایجاد شده‌اند. نحوه فعالیت این شرکت‌ها هم به این شکل است که آب شیرین شده توسط آب شیرین‌کن‌ها به صورت تضمینی توسط وزارت نیرو خریداری می‌شود. با این کار نه تنها هزینه‌های تاسیس آب شیرین‌کن جبران می‌شود بلکه سود بالایی نیز به سرمایه‌گذار می‌رسد.

وضعیت شرکت‌های آب و فاضلاب در زمینه استفاده از تکنولوژی و روش‌های نوین در مدیریت مصرف و کنترل شبکه‌های آبی با هدف جلوگیری از هدررفت آب و کاهش آب‌های بدون درآمد چگونه است و آیا از تجربیات شرکت‌های موفق خارجی در این زمینه استفاده می‌شود؟

در دولت گذشته توافق‌نامه‌هایی به ارزش دو هزار میلیارد تومان با بخش خصوصی برای ایجاد تصفیه‌خانه و شبکه‌های فاضلاب و انتقال پساب بدست آمده به بخش کشاورزی منعقد کردیم. در همین رابطه تفاهم‌نامه‌ای به ارزش دو میلیارد یورو با بانک اقتصاد اسلامی امضا کردیم که تا پایان عمر دولت دهم بین ۸۰۰ میلیون یورو تا یک میلیارد یورو آن عملیاتی شده بود، راینی‌هایی با بانک جهانی هم صورت گرفته بود که به دلیل تحریم‌ها ارتباطات ما با بانک جهانی قطع شد. مجموعه آب و فاضلاب کشور ارتباط خوبی با دنیا دارد؛ ما ارتباط خوبی از کشورهای اروپایی ارتباط تنگاتنگ علمی داریم و حتی در دولت‌های گذشته تفاهم‌نامه‌هایی برای برگزاری دوره‌های آموزشی ویژه پرسنل آبفا در این کشورها منعقد کردیم و تعدادی از پرسنل را هم به این کشورها اعزام کردیم.

اما آنچه جای تاسف دارد عقب ماندگی ما در مقوله فاضلاب است، در حال حاضر مجموعه تحت پوشش فاضلاب در کشور ما بین ۳۸ تا ۴۰ درصد کل جمعیت کشور است و هنوز ۶۰ درصد جمعیت کشور به ویژه جمعیت شهری ما از نعمت فاضلاب محرومند. در اینجا لازم است به امضای تفاهم‌نامه‌های ۲۰۰ میلیون یورویی با بانک توسعه اسلامی اشاره کنم که به منظور توسعه فاضلاب روستایی منعقد شد که در دولت فعلی وارد فاز عملیاتی شده‌است.

اگر ما بتوانیم ۸۰ درصد از آب فاضلاب را تصفیه کنیم، بخش عمده‌ای از نیازهای بخش صنعت و بخشی از نیازهای بخش کشاورزی تامین می‌شود. امروز تولید سالیانه آب شرب در کشور ۶ میلیارد مترمکعب است و اگر از این مقدار تنها ۸۰ درصد آن یعنی ۴ میلیارد و ۸۰۰ میلیون متر مکعب تصفیه شود، می‌توان بخشی از آب مورد نیاز صنعت و کشاورزی را بدون نیاز به برداشت از آب‌های سطحی و زیرزمینی تامین کنیم.

برخی کارشناسان معتقدند به دلیل کاهش منابع آبی دولت توان تامین آب مورد نیاز برای

در دولت قبل طرح‌هایی مرتبط با اصلاح الگوی کشت و نحوه آبیاری در وزارت جهاد کشاورزی تهیه شد که تمامی این طرح‌ها به دلیل تخصیص نیافتن اعتبارات بر روی کاغذ باقی ماند و اجرایی نشد

امروز طرح‌هایی از فاضلاب در دست اجرا داریم که بالای ۲۰ سال قدمت دارند اما هنوز به اتمام نرسیده‌اند